

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/103/2001

POLACY O ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Przynależność do związków zawodowych deklaruje 8% ogółu badanych, w tym 3% do NSZZ „Solidarność”, 2% - do któregoś ze związków zrzeszonych w OPZZ, a 3% - do innych związków zawodowych. Wśród osób pracujących 17% stanowią członkowie organizacji związkowych (6% deklaruje przynależność do „Solidarności”, 5% do OPZZ, 6% - do innych związków).
- Większość respondentów (74%) uważa, że związki zawodowe nieskutecznie bronią interesów pracowników. Jedynie 13% ankietowanych jest przekonanych o efektywności ich działań. W ciągu ostatniego roku zwiększyła się grupa badanych uznających związki za zdecydowanie nieskuteczne w realizacji swoich zadań.
- Polacy życzyliby sobie zwiększenia roli związków zawodowych w rządzeniu krajem. Prawie dwie trzecie (65%) jest zdania, że związki zawodowe mają zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju. O tym, że jest on zbyt duży, przekonany jest co dziesiąty respondent (10%), natomiast 8% ocenia wpływ związków zawodowych jako wystarczający. Od ubiegłego roku wzrósł odsetek badanych chcących zwiększenia wpływów związkowych.
- Blisko połowa badanych (47%) sądzi, że jak na razie nie ma żadnego skutecznego sposobu obrony interesów pracowniczych. Na negocjacje trójstronne rządu, związków zawodowych i pracodawców wskazuje 16% respondentów, a na organizowanie strajków i protestów - jedna dziesiąta (10%). Nieliczne grupy wymieniają wspólne negocjacje „Solidarności” i OPZZ z rządem (6%), negocjacje związków zawodowych zrzeszonych w OPZZ z rządem bądź „Solidarności” z rządem (po 4%).

Przed realizacją lipcowego sondażu¹ Sejm przyjął ustawę o Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych. W porównaniu z dotychczasowymi regulacjami rozszerzono skład Komisji - oprócz OPZZ, NSZZ „Solidarność”, Konfederacji Pracodawców Polskich weszły do niej także Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych i Związek Rzemiosła Polskiego. Obecnie na czele Komisji ma stać premier. Przedstawiciele obu wielkich central związkowych pozytywnie przyjęli te zmiany. Warto przypomnieć, że w ostatnim czasie OPZZ nie uczestniczyło w obradach Komisji. Skuteczne rozwiązywanie sprzeczności interesów pomiędzy partnerami społecznymi i rządem jest podstawowym postulatem central związkowych.

W sondażu poruszyliśmy m. in. kwestie sposobów skutecznej reprezentacji interesów pracowniczych, postrzeganej i oczekiwanej roli organizacji związkowych, badaliśmy także stopień uzwiązkowienia w Polsce. W niniejszym komunikacie podejmujemy te problemy na poziomie ogólnym - przedstawiamy uogólnione opinie Polaków na temat działania związków zawodowych.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH ZWIĄZKOWYCH

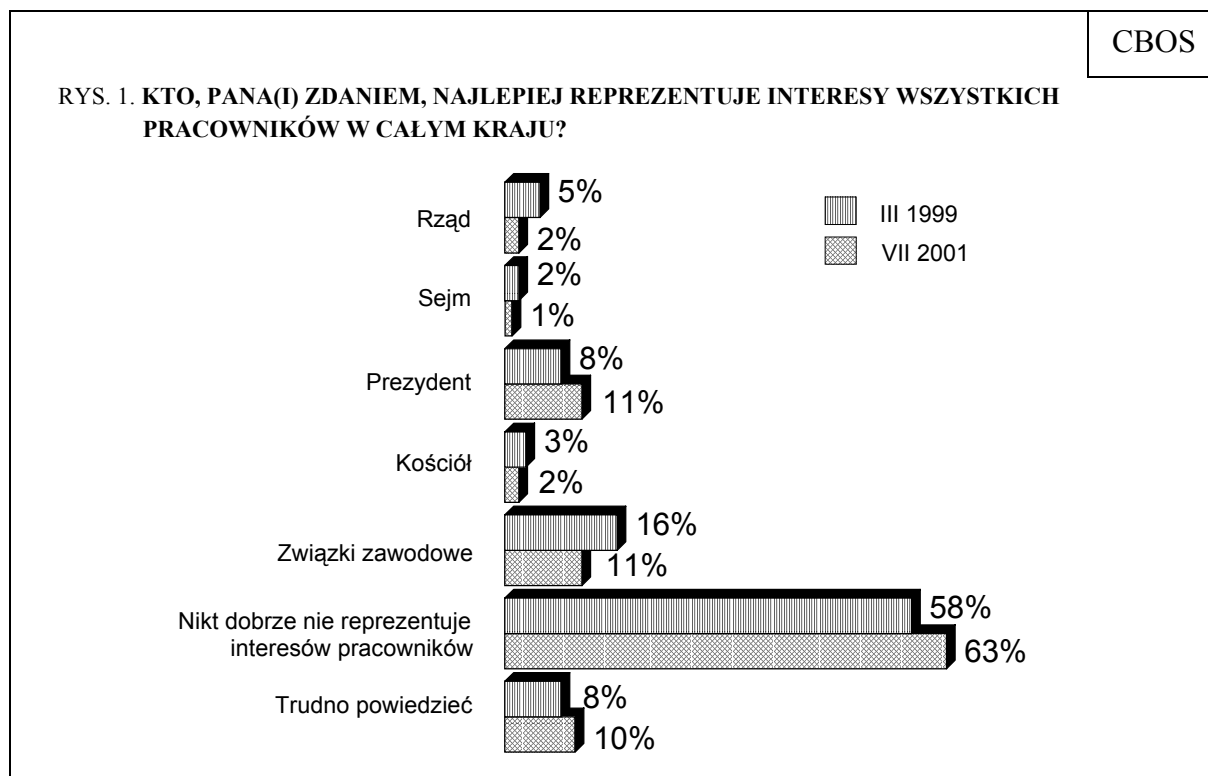
Przynależność do jednej z organizacji związkowych deklaruje 8% ogółu badanych, w tym 3% do NSZZ „Solidarność”, 2% - do któregoś ze związków zrzeszonych w OPZZ, a 3% - do innych związków zawodowych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (134) przeprowadzono w dniach 6-9 lipca 2001 roku na 1015-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Członkami organizacji pracowniczych znacznie częściej są osoby zatrudnione w zakładach państwowych niż w sektorze prywatnym. Do związków zawodowych należy jedna trzecia (33%) pracowników instytucji lub zakładów państwowych i publicznych (w tym również zakładów samorządowych i spółdzielczych). W spółkach z udziałem właścicieli prywatnych i państwa uzwiązkowienie wynosi 19%. W sektorze prywatnym poza rolnictwem odsetek związkowców jest jeszcze niższy (3%); do związków rolniczych należy co setny pracujący w prywatnym gospodarstwie rolnym.

REPREZENTACJA INTERESÓW PRACOWNICZYCH

Wyraźna większość badanych (63%) jest zdania, że nikt dobrze nie reprezentuje interesów wszystkich pracowników w Polsce. Co dziewiąty respondent (11%) sądzi, że najlepiej z tego zadania wywiązują się związki zawodowe. Równie liczna grupa ankietowanych (11%) wskazuje na prezydenta, po 2% - na rząd i Kościół, a 1% - na Sejm. Od marca 1999 roku zmalał odsetek badanych postrzegających organizacje związkowe jako dobrego reprezentanta interesów pracowników.

POSTRZEGANA SKUTECZNOŚĆ ZWIĄZKÓW

Prawdopodobną przyczyną dominującego poczucia, że nikt dobrze nie reprezentuje interesów pracowników, jest postrzegana przez większość respondentów (74%) nieskuteczność organizacji związkowych. Jedynie 13% ankietowanych jest przekonanych o efektywności ich działań. Od maja 2000 roku zwiększyła się grupa badanych uznających związki zawodowe za zdecydowanie nieskuteczne w realizacji swoich zadań.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce na ogół skutecznie czy też nieskutecznie bronią interesów pracowniczych?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	III 1999	V 2000	VII 2001
	w procentach		
Zdecydowanie skutecznie	1	1	1
Raczej skutecznie	22	14	12
Raczej nieskutecznie	40	44	39
Zdecydowanie nieskutecznie	23	22	35
Trudno powiedzieć	14	19	13

Członkowie związków zawodowych zasadniczo nie różnią się w swych ocenach od pozostałych badanych - także wśród związkowców bardzo wyraźnie przeważa przekonanie, że organizacje związkowe nie są w stanie skutecznie bronić interesów pracowniczych.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce na ogół skutecznie czy też nieskutecznie bronią interesów pracowniczych*?	Członkowie związków zawodowych	Osoby nienależące do związków
	w procentach	
Skutecznie	10	13
Nieskutecznie	82	73

*Pominięto „trudno powiedzieć”

Jednocześnie badani życzyliby sobie zwiększenia roli związków zawodowych w rządzeniu krajem - prawie dwie trzecie (65%) jest zdania, że związki zawodowe mają zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju. O tym, że jest on zbyt duży, przekonany jest co dziesiąty respondent (10%), natomiast 8% ocenia wpływ związków zawodowych jako wystarczający. W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrósł odsetek badanych chcących zwiększenia wpływów związkowych.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VI 1993	XII 1993	III 1999	XII 1999	V 2000	VII 2001
	w procentach					
Zbyt duży	15	9	21	20	13	10
Taki, jaki powinny mieć	17	20	14	19	13	8
Zbyt mały	56	42	49	42	52	65
Trudno powiedzieć	12	19	16	20	22	17

Zarówno członkowie związków zawodowych, jak i ci, którzy do nich nie należą, chcieliby zwiększenia wpływów związków na decyzje władz w naszym kraju. Wśród członków organizacji pracowniczych tego rodzaju oczekiwania są, co oczywiste, bardziej nasilone.

Tabela 4

Ocena wpływu związków zawodowych na decyzje władz w naszym kraju	Członkowie związków zawodowych	Osoby nienależące do związków
	w procentach	
Zbyt duży	9	10
Taki, jaki powinien być	6	8
Zbyt mały	80	64

Osoby postrzegające wpływy związków jako nadmierne lepiej oceniają ich skuteczność niż respondenci chcący zwiększenia roli organizacji związkowych. Ankietowani zadowoleni z wpływów związków zawodowych na decyzje władz w naszym kraju stosunkowo lepiej oceniają efektywność związków niż osoby nieusatysfakcjonowane zakresem wpływów związkowych (czyli te, które chcą ich zwiększenia bądź zmniejszenia).

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce na ogół skutecznie czy też nieskutecznie bronią interesów pracowniczych*?	Postrzegany wpływ związków na decyzje władz w kraju		
	zbyt duży	odpowiedni	zbyt mały
	w procentach		
Skutecznie	20	35	11
Nieskutecznie	69	59	83

* Pominięto „trudno powiedzieć”

REPREZENTATYWNOŚĆ ORGANIZACJI ZWIĄZKOWYCH

Wyraźnie zaznaczona obecność związków zawodowych w życiu publicznym może sprawiać, że wielu respondentów, mimo iż nie należy do żadnej organizacji związkowej, uważa dany związek za wyraziciela swoich interesów, tzn. identyfikuje się z głoszonymi przezeń hasłami i jego działaniami. Badani oceniali reprezentatywność organizacji związkowych odpowiadając na pytanie, która z nich wyraża interesy ludzi takich jak oni. Najwięcej wskazań uzyskały OPZZ (8%) i NSZZ „Solidarność” (6%).

W porównaniu z ubiegłym rokiem zwiększył się odsetek badanych, którzy są zdania, że żaden z działających związków zawodowych nie wyraża ich interesów. Jednocześnie wyraźnie zmniejszyła się grupa ankietowanych, których interesy reprezentuje „Solidarność” bądź związki zrzeszone w OPZZ. Spadek ten można częściowo wytłumaczyć tym, że dodaliśmy kategorię obejmującą wszystkie związki zawodowe - gdyby nie to, być może niektórzy badani wskazujący tę odpowiedź, wybraliby jedną z wielkich central. Wydaje się jednak, że jest to wyjaśnienie niepełne. Zarówno NSZZ „Solidarność”, jak i OPZZ wyraźnie straciły w opinii ankietowanych, a w przypadku „Solidarności” można mówić o długofalowym trendzie spadkowym.

Tabela 6

Jaki związek zawodowy najlepiej, Pana(i) zdaniem, reprezentuje interesy ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	IX 1992	VI 1993	III 1999	XII 1999	V 2000	VII 2001
	w procentach					
Związki zawodowe zrzeszone w OPZZ	6	12	11	11	13	8
NSZZ „Solidarność”	13	21	14	12	10	6
NSZZ „Solidarność ’80”	8	8	2	2	2	1
NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”	6	8	2	2	2	1
Związek Zawodowy „Samoobrona”	2	5	9	4	5	4
Inny związek	0	0	3	2	1	2
Wszystkie związki zawodowe, jakie działają w kraju*	-	-	-	-	-	4
Żaden	40	31	43	46	44	51
Trudno powiedzieć	24	15	16	21	20	22

* Kategorię „wszystkie związki zawodowe, jakie działają w kraju” umieszczono jedynie w pomiarze z lipca 2001, co sprawia, że wyniki wcześniejsze nie są w pełni porównywalne z ostatnimi

Odpowiedzi na to pytanie dosyć wyraźnie związane są z preferencjami partyjnymi badanych. Potencjalni wyborcy koalicji SLD-UP częściej niż pozostali sądzą, że ich interesy reprezentuje OPZZ. Natomiast jedna trzecia elektoratu AWSP uważa, że interesy ludzi takich jak oni reprezentuje NSZZ „Solidarność”. Osoby zamierzające głosować na PSL częściej niż inne wskazują na „Samoobronę”. Elektorat PO czuje się najslabiej reprezentowany przez związki - blisko trzy piąte potencjalnych wyborców tego ugrupowania uważa, że żadna organizacja pracownicza nie wyraża ich interesów.

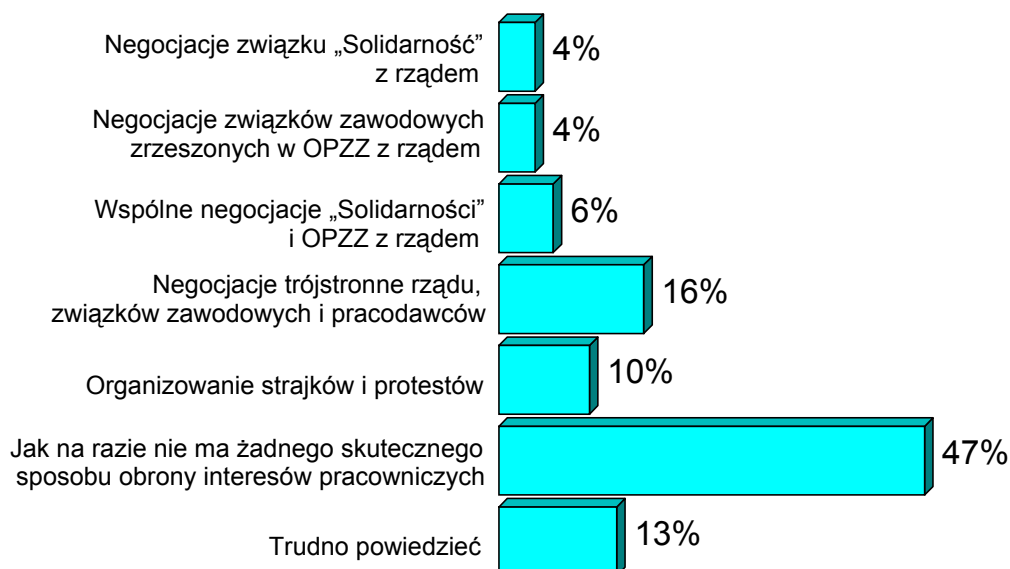
Tabela 7

Jaki związek zawodowy najlepiej, Pana(i) zdaniem, reprezentuje interesy ludzi takich jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych				
	SLD-UP	PO	PSL	PiS	AWSP
	w procentach				
Związki zawodowe zrzeszone w OPZZ	20	4	8	4	7
NSZZ „Solidarność”	4	14	0	6	32
NSZZ „Solidarność ’80”	0	3	2	3	5
NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”	1	3	7	0	0
Związek Zawodowy „Samoobrona”	2	1	22	3	5
Inny związek	2	0	4	4	3
Wszystkie związki zawodowe, jakie działają w kraju	5	0	2	0	6
Żaden	52	59	43	51	29
Trudno powiedzieć	14	16	12	28	13

JAK BRONIĆ INTERESÓW PRACOWNICZYCH

Prawie połowa badanych (47%) jest zdania, że jak na razie nie ma żadnego skutecznego sposobu obrony interesów pracowniczych. Na negocjacje trójstronne rządu, związków zawodowych i pracodawców wskazuje 16% respondentów, a na organizowanie strajków i protestów - jedna dziesiąta (10%). Nieliczne grupy wymieniają wspólne negocjacje „Solidarności” i OPZZ z rządem (6%), a także negocjacje związków zawodowych zrzeszonych w OPZZ z rządem bądź „Solidarności” z rządem (po 4%).

RYS. 2. KTÓRY Z WYMIENIONYCH SPOSOBÓW DZIAŁANIA JEST, PANA(I) ZDANIEM, NAJSKUTECZNIEJSZĄ FORMĄ OBRONY INTERESÓW PRACOWNIKÓW W CAŁYM KRAJU?

Członkowie związków częściej niż pozostali wskazują na efektywność negocjacji głównych central związkowych z rządem, rzadziej zaś wierzą w skuteczność strajków i protestów. Zarówno wśród związkowców, jak i wśród pozostałych ankietowanych blisko połowa nie dostrzega skutecznych sposobów obrony interesów pracowniczych.

Tabela 8

Który z wymienionych sposobów działania jest, Pana(i) zdaniem, najskuteczniejszą formą obrony interesów pracowników w całym kraju?	Członkowie związków	Osoby nienależące do związków
	w procentach	
Negocjacje związku „Solidarność” z rządem	7	3
Negocjacje związków zawodowych zrzeszonych w OPZZ z rządem	12	4
Wspólne negocjacje „Solidarności” i OPZZ z rządem	6	6
Negocjacje trójstronne rządu, związków zawodowych i pracodawców	17	16
Organizowanie strajków i protestów	5	10
Jak na razie nie ma żadnego skutecznego sposobu obrony interesów pracowniczych	46	47
Trudno powiedzieć	6	14

Warto porównać te odpowiedzi z opiniami na temat form obrony interesów w miejscach pracy. Pracownicy zakładów, w których działa przynajmniej jeden związek zawodowy, albo uważają, że w zakładzie jak na razie nie ma żadnego skutecznego sposobu obrony interesów pracowniczych (37% wskazań), albo też sądzą, iż skuteczne są wspólne negocjacje związku (związków) z dyrekcją, zarządem, Radą Nadzorczą (30%). Jedynie 2% twierdzi, że najskuteczniejsze jest organizowanie strajków i protestów.

Postrzegana skuteczność związków zawodowych w wyrażaniu interesów pracowniczych jest niewielka. W porównaniu z ubiegłorocznym sondażem opinie na ten temat uległy pogorszeniu. Jednocześnie coraz więcej jest respondentów chcących zwiększenia wpływów organizacji pracowniczych na decyzje władz w naszym kraju. Obecnie zdecydowana większość Polaków uważa te wpływy za niewystarczające. W społeczeństwie dominuje przekonanie, że żaden związek zawodowy nie reprezentuje interesów pracowniczych. Zwraca uwagę fakt, że członkowie organizacji związkowych są równie sceptyczni wobec skuteczności związków jak ci, którzy do nich nie należą. Być może ustawowe uregulowanie działalności Komisji Trójstronnej przyczyni się do umocnienia dialogu między partnerami społecznymi.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Kto, Pana(i) zdaniem, najlepiej reprezentuje interesy wszystkich pracowników w całym kraju?

(%)

	Rząd	Sejm	Prezydent	Kościół	Związki zawodowe	Nikt	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	1	11	2	11	63	10	1015
Płeć								
Meżczyźni	2	1	13	1	12	63	8	481
Kobiety	2	1	10	3	9	63	12	534
Wiek								
18-24 lat	1	1	12	1	20	51	13	145
25-34	0	0	8	1	11	69	11	179
35-44	3	0	9	1	9	72	5	199
45-54	2	0	12	1	7	70	8	212
55-64	2	3	10	3	8	63	11	114
65 lat i więcej	3	2	17	5	10	46	17	166
Miejsce zamieszkania								
Wies	2	1	13	2	11	58	13	375
Miasto do 20 tys.	2	1	12	2	13	57	11	107
20-100 tys.	2	0	13	2	12	65	6	205
101-500 tys.	1	1	6	2	10	70	11	197
501 tys. i więcej mieszk.	2	3	13	2	7	66	7	132
Wykształcenie								
Podstawowe	3	1	11	5	11	53	15	263
Zasadnicze zawodowe	2	1	13	1	8	64	11	284
Średnie	1	0	12	1	13	67	7	378
Wyższe	0	3	7	3	9	70	9	88
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	3	9	0	6	75	7	58
Prac.umysł.niż.szczebla	5	0	11	0	7	78	3	82
Pracownicy fiz.-umysł.	2	0	17	1	7	66	5	74
Robotnicy wykwalifikowani	2	0	10	1	13	67	7	84
Robotnicy niewykwalifik.	2	0	9	0	13	65	10	44
Rolnicy	0	0	6	5	16	50	22	65
Pracujący na własny rach.	0	1	12	0	8	75	5	60
Bierni zawodowo								
Rencisci	1	3	13	4	10	56	13	100
Emeryci	3	1	14	4	10	57	12	191
Uczniowie i studenci	2	0	17	0	32	41	7	70
Bezrobotni	1	1	8	2	6	72	11	138
Gospodynie domowe i inni	4	0	8	4	9	55	21	48
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	2	1	8	0	11	73	5	151
spółce właścicieli	3	1	14	1	6	68	7	81
prywatnych i państwa	0	0	12	0	10	71	6	173
sekt. pryw. poza rolnict.	5	0	12	4	12	48	20	92
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	4	2	8	2	5	71	8	117
276-399	2	0	10	2	8	76	2	89
400-549	2	1	9	2	15	62	9	180
550-799	1	0	14	3	15	58	8	143
Powyżej 799 zł	2	1	13	3	13	63	5	181
Ocena własnych war. mater.								
Złe	2	1	10	1	9	66	10	353
Średnie	2	0	12	3	10	61	12	454
Dobre	2	1	13	2	15	60	7	207
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	2	0	9	11	19	47	12	54
Raz w tygodniu	2	1	12	2	10	60	12	516
1-2 razy w miesiącu	1	0	12	2	13	64	8	164
Kilka razy w roku	2	0	7	0	9	71	10	175
W ogóle nie uczestniczy	0	2	14	0	11	68	5	103
Poglądy polityczne								
Lewica	1	0	17	1	12	63	5	310
Centrum	5	2	10	2	11	67	9	283
Prawica	2	1	7	3	12	63	9	198
Trudno powiedzieć	2	1	9	3	7	58	22	224

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce na ogół skutecznie
czy też nieskutecznie bronią interesów pracowników?
1 - Zdecydowanie skutecznie; 2 - Raczej skutecznie; 3 - Raczej nieskutecznie;
4 - Zdecydowanie nieskutecznie

	(%)				Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3	4		
Ogółem	1	12	39	35	13	1015
Płeć						
Mężczyźni	1	14	37	38	10	481
Kobiety	0	11	40	33	16	534
Wiek						
18-24 lat	1	22	41	16	20	145
25-34	1	14	38	35	12	179
35-44	1	14	37	41	7	199
45-54	0	9	40	41	10	212
55-64	0	8	42	38	12	114
65 lat i więcej	0	8	37	34	20	166
Miejsce zamieszkania						
Wies	1	10	39	36	14	375
Miasto do 20 tys.	1	14	44	24	16	107
20-100 tys.	0	12	42	38	9	205
101-500 tys.	1	14	36	38	11	197
501 tys. i więcej mieszk.	0	16	35	32	17	132
Wykształcenie						
Podstawowe	1	8	42	33	16	263
Zasadnicze zawodowe	1	10	37	41	12	284
Średnie	0	15	38	35	12	378
Wyższe	0	20	41	24	14	88
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	27	42	27	5	58
Prac. umysł. niż. szczebla	0	14	35	39	11	82
Pracownicy fiz.-umysł.	0	10	47	33	11	74
Robotnicy wykwalifikowani	1	7	39	49	5	84
Robotnicy niewykwalifik.	0	6	39	34	21	44
Rolnicy	2	8	46	31	13	65
Pracujący na własny rach.	0	7	49	31	14	60
Bierni zawodowo						
Rencisci	0	11	32	40	18	100
Emeryci	0	7	42	37	14	191
Uczniowie i studenci	2	28	44	14	12	70
Bezrobotni	1	17	28	38	17	138
Gospodynie domowe i inni	0	12	34	39	16	48
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	0	15	44	35	6	151
społce właścicieli	0	12	37	35	16	81
prywatnych i państwa	1	9	44	34	12	173
sekt. przyw. poza rolnict.	2	7	42	36	13	92
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	2	9	32	46	11	117
276-399	0	16	34	44	7	89
400-549	0	13	42	36	9	180
550-799	1	14	44	32	10	143
Powżej 799 zł	0	13	41	33	13	181
Ocena własnych war. mater.						
Złe	0	9	41	39	11	353
Średnie	1	11	39	37	14	454
Dobre	1	22	37	25	15	207
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	24	36	26	12	54
Raz w tygodniu	0	12	39	35	15	516
1-2 razy w miesiącu	2	13	40	39	7	164
Kilka razy w roku	1	11	38	34	15	175
W ogóle nie uczestniczy	0	10	42	36	12	103
Poglądy polityczne						
Lewica	1	10	42	39	8	310
Centrum	0	15	36	38	11	283
Prawica	0	20	43	26	11	198
Trudno powiedzieć	1	6	36	33	24	224

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju? 1 - Zdecydowanie zbyt duży; 2 - Raczej zbyt duży; 3 - Taki, jaki powinny mieć; 4 - Raczej zbyt mały; 5 - Zdecydowanie zbyt mały

						1 (%)	
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	6	7	34	31	17	1015
Płeć							
Mężczyźni	5	8	9	34	30	14	481
Kobiety	3	5	6	34	33	19	534
Wiek							
18-24 lat	3	9	11	42	15	21	145
25-34	5	7	7	36	29	16	179
35-44	5	4	6	37	34	14	199
45-54	5	10	6	28	40	12	212
55-64	0	2	10	31	38	19	114
65 lat i więcej	1	4	8	31	30	24	166
Miejsce zamieszkania							
Wies	2	4	9	34	30	20	375
Miasto do 20 tys.	4	5	4	48	24	16	107
20-100 tys.	3	7	8	35	34	13	205
101-500 tys.	4	8	5	30	38	15	197
501 tys. i więcej mieszk.	9	10	10	26	27	17	132
Wykształcenie							
Podstawowe	2	3	7	37	28	23	263
Zasadnicze zawodowe	1	5	7	34	37	17	264
Średnie	4	7	8	34	32	14	378
Wyższe	13	21	12	24	20	11	88
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	12	20	14	25	25	4	58
Prac.umysł.niz.szczebla	7	10	5	31	34	13	82
Pracownicy fiz.-umysł.	2	10	8	40	25	16	74
Robotnicy wykwalifikowani	2	7	9	29	40	13	84
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	7	35	40	18	44
Rolnicy	6	6	4	31	31	23	65
Pracujący na własny rach.	11	11	6	21	35	16	60
Bierni zawodowo							
Renciści	2	3	7	35	33	20	100
Emeryci	1	3	7	32	35	21	191
Uczniowie i studenci	4	9	17	50	10	10	70
Bezrobotni	3	2	5	41	30	20	138
Gospodynie domowe i inni	0	7	3	31	39	20	48
Pracuje w:							
inst. państw. publicznej	4	12	6	35	33	11	151
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	9	12	10	28	33	9	81
sekt. pryw. poza rolnict.	8	8	8	30	30	17	173
prywatnym gosp. rolnym	4	6	7	30	32	21	92
Dochody na jedną osobę							
Do 275 zł	1	2	6	40	33	18	117
276-399	3	4	10	27	44	13	89
400-549	3	7	5	41	31	13	180
550-799	2	2	12	38	34	12	143
Powyżej 799 zł	6	12	7	33	31	10	181
Ocena własnych war. mater.							
Złe	2	3	8	33	38	17	353
Średnie	4	6	6	35	32	17	454
Dobre	6	12	9	35	19	19	207
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	5	13	36	32	14	54
Raz w tygodniu	3	6	8	34	31	18	516
1-2 razy w miesiącu	3	4	6	34	35	17	164
Kilka razy w roku	4	9	6	34	26	20	175
W ogóle nie uczestniczy	9	6	8	32	35	10	103
Poglądy polityczne							
Lewica	3	9	6	37	31	13	310
Centrum	4	7	7	33	34	16	283
Prawica	7	6	12	36	26	13	198
Trudno powiedzieć	2	2	6	30	33	27	224

Tabela 4. Jaki związek zawodowy najlepiej, Pana(i) zdaniem, dba o potrzeby, reprezentuje interesy ludzi takich jak Pan(i)?
1 - Związki zawodowe zrzeszone w OPZZ; 2 - NSZZ "Solidarność"; 3 - NSZZ "Solidarność 80"; 4 - NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność"; 5 - Związek Zawodowy "Samobrona"; 6 - Inny związek; 7 - Wszystkie związki zawodowe, jakie działają w kraju; 8 - Żaden związek zawodowy

	1	2	3	4	5	6	7	8	(%) Trudno powie- dzieć	Liczba osób
Ogółem	8	6	1	1	4	2	4	51	22	1014
Płeć										
Meżczyźni	11	6	2	2	4	2	5	51	16	481
Kobiety	6	5	0	1	4	2	3	51	27	532
Wiek										
18-24 lat	3	7	0	1	1	0	4	53	32	145
25-34	7	4	2	1	5	3	2	50	26	179
35-44	8	8	3	2	4	2	5	57	11	199
45-54	14	4	2	1	4	2	6	53	14	212
55-64	9	5	0	1	2	3	3	57	20	114
65 lat i więcej	8	6	0	2	6	1	2	39	35	165
Miejsce zamieszkania										
Wies	7	6	0	3	8	1	4	48	23	375
Miasto do 20 tys.	6	3	0	2	2	4	7	49	26	197
20-100 tys.	11	5	2	0	3	2	5	57	15	205
101-500 tys.	11	1	1	1	1	2	1	54	21	195
501 tys.i więcej mieszk.	7	5	3	0	2	1	3	50	29	132
Wykształcenie										
Podstawowe	8	5	1	2	5	1	4	44	30	262
Zasadnicze zawodowe	9	6	3	2	3	2	3	55	14	284
Średnie	9	4	1	1	4	2	3	54	23	378
Wyższe	6	10	1	1	1	4	4	51	22	88
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	8	14	0	0	0	4	4	57	14	58
Prac.umysł.niz.szczebła	6	7	0	0	1	4	5	57	18	82
Pracownicy fiz.- umysł.	13	6	4	0	2	3	5	41	26	74
Robotnicy wykwalifikowani	13	6	2	0	7	2	3	59	9	84
Robotnicy niewykwalifik.	10	11	0	0	0	10	8	43	18	44
Rolnicy	2	4	1	6	25	1	7	30	24	65
Pracujący na własny rach.	12	3	4	1	0	1	0	67	12	60
Bierni zawodowo										
Renciści	13	2	0	2	5	1	2	51	23	100
Emeryci	10	6	1	2	4	2	3	42	30	189
Uczniowie i studenci	6	8	0	0	0	0	4	50	33	70
Bezrobotni	4	3	2	3	2	0	5	66	18	138
Gospodynie domowe i inni	3	5	0	2	1	1	4	51	32	48
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	12	8	1	1	3	8	6	48	14	151
spółce właścicieli										
prywatnych i państwa	11	5	2	1	5	2	4	50	22	81
sekt. pryw. poza rolnict.	9	6	3	0	1	1	2	61	16	173
prywatnym gosp. rolnym	2	3	1	5	19	2	5	34	30	92
Dochody na jedną osobę										
Do 275 zł	12	2	2	0	4	1	6	55	20	117
276-399	8	3	2	4	8	2	3	58	13	89
400-549	11	9	1	2	3	2	4	52	16	180
550-799	9	5	2	1	3	2	4	51	23	143
Powyżej 799 zł	13	7	1	1	3	3	4	43	23	180
Ocena własnych war. mater.										
Złe	10	3	2	2	6	2	3	56	17	353
Średnie	6	6	1	2	4	2	5	50	25	452
Dobre	12	10	0	0	1	3	3	45	26	207
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	2	10	3	3	3	1	2	51	26	53
Raz w tygodniu	8	7	1	1	3	2	5	49	24	516
1-2 razy w miesiącu	6	5	1	4	8	2	3	49	22	164
Kilka razy w roku	11	3	3	1	5	2	1	55	19	175
W ogóle nie uczestniczy	13	3	1	0	3	3	3	58	17	103
Poglądy polityczne										
Lewica	17	2	1	2	6	3	2	52	15	310
Centrum	6	7	1	2	5	6	5	52	24	283
Prawica	7	12	3	2	5	6	5	49	18	197
Trudno powiedzieć	2	3	1	1	5	0	3	51	34	224